

Finnmárkku skuvlasáhttonjuolggadusat

Johtalusossodat

2014

Finnmárkku fylkkagiella
Fylkkaviessu
9815 Čáhcesuolu

Kultur-, ealahus- ja johtalusváldolávdegoddi dohkkehan skábmamánu 25. b. 2014

Sisdoallu:

1. OASSI – FINNMÁRKKU SKUVLASÁHTU OKTASAŠ NJUOLGGADUSAT	6
1.1 Definišuvnnat	6
1.1.1 Skuvlasáhttu	6
1.1.2 Bileahthahaddi	6
1.1.3 Ovttaskasmearrádus.....	6
1.1.4 Duohta golut.....	6
1.1.5 Skuvlaohppiid mátkkeáigi.....	6
1.1.6 Sáhttorádji	6
1.1.7 Juogaduvvon beaivválaš fuolahus	7
1.1.8 Sáhttoduođaštus	7
1.1.9 F-Skyss	7
1.2 Iešguđetlágan mearrádusat.....	7
1.2.1 Sáhttodárbbu registreren.....	7
1.2.2 Skuvlasáhtu láchčin	8
1.2.3 Ná beasat ruvttuide.....	8
1.2.3 Oktiiheiveheapmi	8
1.2.4 Ekonomalaš ovddasvástádus.....	8
1.2.5 Fievrridanšiehtadusat.....	10
1.2.6 Sáhttoduođaštus	10
1.2.7 Boasttudieđut.....	10
1.2.8 Eahpádusdilálašvuođaid dulkon	10
1.3 Bussenjuolggadusat.....	11
KAP II – VUOĐDOSKUVLAOHPPIID SÁHTTU	12
2.1 Vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui	12
2.1.1 Gaska	12
2.1.2 Fanassáhttu	12
2.1.3 Skuvlasáhttu bastevaš/gaskaboddosaš vigi dahje doaimmashehttejumi geažil	12
2.1.4 Earenoamáš várálaš skuvlaluodda	12
2.1.5 Eará sajis orrun	13
2.1.6 Bargohárjehallan	13

2 Sáhttostandárda	13
2.2.1 Ovddasvástádus ja organiseren.....	13
2.2.2 Dohkálaš mátkkoštanáigi.....	13
2.2.3 Dohkálaš vázzingaska	14
2.2.4 Gasku beaivvi sáhttu.....	14
2.2.5 Miedušteaddji ja bearráigeahčču	14
2.3 Ohppiid ruoktu	14
2.3.1 Álbmotregistrerejuvnon boastačujuhush.....	14
2.3.2 Juogaduvvon beaivválaš fuolahus / servvoštallanortnet	14
2.3.3 Oahppit biebmoruovttuin	15
2.3.3.1 Biebmoruoktu iežas suohkanis.....	15
2.3.3.2 Biebmoruoktu eará suohkanis.....	15
2.3.4 Oahppit geat leat veajuiduhttimis.....	15
2.3.5 Mánát geat orrot dorvobáikedustehagain	15
2.3.6 Oahppit geat orrot mángga báikkis ovttá skuvlajagis	15
2.4 Skuvla.....	16
2.4.1 Fylkkagieldda sáhttoovddasvástádus	16
2.4.2 Skuvlagullelašvuotta	16
2.4.3 Fridnja skuvlaválljen ja skuvlaválljen fárremis	16
2.4.4 Skuvlavázzin eará skuvllas mii lea suohkana siskkobealde	16
2.4.5 Skuvlavázzin eará suohkanis go ruovttusuohkanis.....	16
2.4.6 Sáhttu skuvlaáiggis	16
2.4.7 Gaskaboddosaš oahpahus eará visttiin	16
2.4.8 Oahpahusbáiki.....	17
2.4.9 Skuvlaastoáiggeortnet (SAÁO)	17
2.4.9.1 Skuvlaastoáiggeortnet skuvlla luomuinn.....	17
2.4.10 Priváhta vuodđoskuvllat.....	17
2.4.11 Ruovttuoahpahus buozanvuodá geažil	18
2.5 Earenoamáš ohppiidoavkkut.....	18
2.5.1 Mánát vuollel oahpahusgeatnegahtton agi	18
2.5.2 Ollesolbmot geain lea vuoigatvuotta vuodđoskuvlaoahpahussii.....	18
2.6 Oahppit geain leat gaskaboddosaš vigít dahje bastevaš doaimmashehttejuvpmi	18
2.6.1 Obbalaš njuolggadusat	18
2.6.2 Gáibádus ohcamii	19

2.6.3 Ohcanáigemearri	19
2.6.4 Sáhttostandárda	19
2.7 Priváhta sáhtu geavaheapmi	20
2.7.1 Priváhta sáhtu geavaheapmi	20
2.8 Sáhttoduodaštus	20
2.8.1 Sáhttoduodaštus	20
2.8.2 Diedihangeatnegasvuohta.....	20
2.8.3 Boasttudieđut.....	20
2.8.4 Sáhttoduodaštusa lámppin	20
2.9 Váidinvejolašvuohta	21
2.9.1 Njuolggadusaid rievdadeapmi.....	21
2.9.2 Váidinvejolašvuohta	21
2.9.3 Váidinlávdegoddi	21
KAP III – JOATKKASKUVLLA OHPPIID SÁHTTU	21
3.1 Vuoigatvuohta friddja skuvlasáhttui	21
3.1.1 Gaskka	21
3.1.2 Fanassáhttu	22
3.1.3 Sáhtto bistevaš/gaskaboddosaš vigi dahje doaimmashehttejumi geažil	22
3.1.4 Bargohárjehallan	22
3.1.5 Johtolatvárálaš skuvlaluodda	22
3.2 Sáhttostandárda	22
3.2.1 Sáhttoplánen	22
3.2.2 Dohkálaš mátkkoštanáigi.....	23
3.2.3 Dohkálaš vázzingaska	23
3.2.4 Mieđušteaddji ja bearráigeahčču	23
3.3 Ohppiid ruoktu	23
3.3.1 Álbmotregistrerejuvnon čujuhus.....	23
3.3.2 Láigolanjaš	23
3.3.3 Juogaduvvon beaivválaš fuolahus	23
3.3.4 Oahppit biebmoruovttuin	24
3.3.4.1 Biebmoruoktu iežas fylkkas.....	24
3.3.4.2 Biebmoruoktu eará fylkkas.....	24
3.3.5 Veajuiduhttinruoktu doaimmashehttejuvnon ohppiide	24
3.4. Skuvla.....	24

3.4.1 Oahpahusbáiki	24
3.4.2 Sáhttu skuvlaáiggis	24
3.4.3 Priváhta joatkkaskuvllat	25
3.4.4. Bargohárjehallan oahpahusa oktavuodas	25
3.4.5 Riikkalinjját ja stáhtalaš joatkkaskuvllat	25
3.4.6 Teknihkalaš fágaskuvllaid oahppit	25
3.4.7 Gelbbolašvuodaguovddážit	26
3.4.8 Kurssat ja ollesolbmuidoahpahus	26
3.5 Earenoamáš ohppiidoavkkut	26
3.5.1 Fidnooahppit	26
3.5.2 Guosseoahppit joatkkaskuvllain	26
3.5.3 Ollesolbmot geain lea vuoigatvuotta joatkkaoahpahussii	26
3.5.4 Oahppit geat gullet čuovvolanbálvalussii	27
3.6 Oahppit geain leat gaskaboddosaš/bistevaš vigit dahje doaimmashehttejummi	27
3.6.1 Sáhttovuoigatvuotta	27
3.6.2 Gáibádus ohcamii	27
3.6.3 Ohcanáigemearri	27
3.6.4 Sáhttostandárda	28
3.7 Priváhta sáhtu geavaheapmi	28
3.7.1 Eavttut go galgá oažžut sáhttodoarjaga reaidoruhtan	28
3.7.2 Ohcan	28
3.7.3 Sáhttodoarjaga meroštallan	28
3.8 Sáhttoduođaštus	28
3.8.1 Sáhttoduođaštus	28
3.8.2 Diedihangeatnegasvuotta	29
3.8.3 Boasttudiedut ja boasttugeavaheapmi	29
3.8.4 Sáhttoduođaštusa láhppin	29
3.9 Váidinvejolašvuotta	29
3.9.1 Njuolggadusaid rievdadeapmi	29
3.9.2 Váidinvejolašvuotta	29
3.9.3 Váidinlávdegoddi	29

1. OASSI – FINNMÁRKKU SKUVLASÁHTU OKTASAŠ NJUOLGGADUSAT

1.1 Definišuvnnat

1.1.1 Skuvlasáhttu

Skuvlasáhtuin oaivvilduvvo oahppi beaivválaš fievrredeapmi gaskkal ruovttu ja skuvlla.

1.1.2 Bileahttahaddi

Ohppiid bileahttahiin oaivvilduvvo dat bileahttahaddi mii fylkka persovdnaruvttuin lea guhtege áiggis, muhto lea goitge nu ahte vuodđoskuvlla oahppit meroštallojuvvojit mánáidhatti mielde ja joatkkaskuvlaoahppit ollesolbmohatti mielde, gč. oahpahuslága §13-4.

1.1.3 Ovttaskasmearrádus

Ovttaskasmearrádusain oaivvilduvvo mearrádus maid juohke ovttaskas oahppi oažžu maŋnel go lea registreren iežas sáhttodárbbu. Buot ohppiin, geain lea vuoigatvuohka sáhttui, galgá leat ovttaskasmearrádus duođaštussan dasa.

1.1.4 Duohta golut

Duohta goluiguin oaivvilduvvo vuodjin mii meannuduvvo Riikkaoadjodoaimmahaga mávssu mielde (gč. lánkaásahusa mii guoská gokčat dearvvašvuodabargiid j.e. fievrredangoluid mátkki oktavuodas čađahit iskkadeami dahje divššu, LÁHKAÁSAHUS 2008-07-04 nr 788). Golut mat eai guoskka dása fertejit duođaštuvvot guitte hámis (feargabileahtat, bummaruđat j.e.).

1.1.5 Skuvlaoahppiid mátkeáigi

Ovttá guvlui mátkeáiggiin oaivvilduvvo gaska mii lea gaskkal ruovttu ja báikki gos manná fievrre sisa + vuordináigi báikkis gos fivru manná sisa + mátkeáigi báikkis gos fivru manná sisa gitta skuvlla rádjai. Mátkeáigái ii galgga biddjot vuordináigi mii lea gaskkal mátkeáiggi loahpa, dás oaivvilduvvo go skuvlii olle ja skuvlla dábálaš álginaiggi dahje vuordináiggi mii lea gaskkal go skuvla dábálaččat nohká dásáži go olle dan báikái gos manná fivru sisa. Dasa maid ii galgga biddjot mátkeáigin dat áigi mii lea gaskkal skuvlla dábálaš álgima gitta dásáži oahpahus álgá dahje áigi mii lea gaskkal maŋemus oahpahusdiimmu gitta dásáži go skuvla dábálaččat nohká.

1.1.6 Sáhttoráđji

Go skuvlasáhttoráđji mihtida ja mearrida, de galgá mihtideapmi dahkkot uvssas uksii, ja das galgá váldojuvvot vuhtii oaneheamos vázzingaska mii lea luotta mielde mas

muohta lea hoigojuvvon eret (dás fárus leat maid vázzin-/sihkkelastinuottat ja sullasaš vázzinuottat).

Jus GIS bokte mihtiduvvo de galgá dasa biddjot lassin 25 mehtera vai vejolaš mihtidanboasttuvuohta njulgejuvvo.

1.1.7 Juogaduvvon beaivválaš fuolahus

Mánás lea juogaduvvon orrunbáiki go orru goappaš báikkiin measta seamma ollu. Vuoigatvuohta skuvlasáhttui, oahpahušlága § 7-1 ja 7-2 mielde, gusto dálle goappaš orrunbáikkiide. Mánáidlága mielde ii leat mánás vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui goappaš báikkiin jus lea dušše dábálaš servvoštallansiehtadus, gč. Oahpahusdirektoráhtta johttičállosa 3-2009.

1.1.8 Sáhttoduođaštus

Sáhttoduođaštusain oaivvilduvvo bileahtta. Gustojeaddji skuvlasáhttoduođaštus lea «Finnmárkkukoarta – skuvla» ja mátketelefovnnaid «Mobillett». Dasa lassin sáhtta maid ovttaskas ohppiide addit manuálalaččat ráhkaduvvon (laminerejuvvon) sáhttokoarta, jus eará ii gávdno.

1.1.9 F-Skyss

F-Skyss lea diehtovuoddu gosa buot oahppit galget registreret iežaset sáhttodárbbu, ja man bokte maiddái mearrádusat dahkkojit. Fylkkagielda meannuda áššiid mat gusket dábálaš sáhttui dan gaska vuodul mii lea gaskal ruovttu ja skuvlla. Seamma guoská ohppiide geain lea doaimmashehttejupmi/bistevaš dahje gaskaboddosaš vihki dahje geat leat fárreren.

Ovttaskas suohkanat dahket mearrádusaid mat dahkkojit várálaš skuvlageainnu vuodul dahje jus lea válljen eará skuvlla go lagamus skuvlla. F-skyss juohká registrerejuvvon sáhttodárbbuid, ja sádde namuhuvvon kategorijaid njuolga guoskevaš suohkanii.

1.2 Iešgudetlágan mearrádusat

1.2.1 Sáhttodárbbu registreren

Buot oahppit, geat oaivvildit ahte sis lea vuoigatvuohta oažžut skuvlasáhtu Finnmarkkus, fertejit registreret iežaset sáhttodárbbu Finnmarkku fylkkagieldda sáhttodiehtovuodui. Dát gusto beroškeahtta das lea go oahppis dárbbu erenoamáš dahje dábálaš skuvlasáhttui, busiin, fatnasiin dahje táksiin. Sáhttodárbbu galgá registreret ovdat čakčamánu 1. b. juohke skuvlajagi. Oahppit, geat registrerejit iežaset sáhttodárbbu maŋjel čakčamánu 1. b., fertejit vuordit ieža gokčat sáhtu dassáži go sáhttoduođaštus lea ráhkaduvvon.

Oahppit, geat lea ožžon mearrádusa várálaš skuvlageainnu vuodul dahje go leat válljen eará skuvlla go lagamus skuvlla, gulahallet iežaset suohkaniin, go dat lea suohkana mearrádusváldi ja gollu. Go suohkan dinggo sáhttoduođaštusaid, de ferte

suohkan ferte sáddet iežas mearrádusaid listtu hámis fylkkagildii manjemustá čakčamánu 5. beaivvi. Jus mearrádus ii leat ollen fylkkagildii ovdal čakčamánu 5. b., de ferte oahppi/suohkan rehkenastit ieš šaddat gokčat sáhttogoluid dassázii go sáhttoduođaštus lea ráhkaduvvon.

1.2.2 Skuvlasáhtu láchin

Finnmárkku fylkkagiiddas lea ovddasvástádus organiseret sáhtu sihke vuodđoskuvlla ja joatkkaskuvlla ohppiide. Vuodđoskuvlla sáhttodili láchima veahkehit suohkanat skuvlahoavdda bokte. Joatkkaskuvlla sáhttodili láchima veahkehit guhtege skuvlla rektorat.

Finnmárkku fylkkagiella fállá interneahhtavuodđuduvvon veahkkeneavvuid skuvlaluotta/máksinsona gaska meroštallama oktavuodas.

Fylkkagiella galgá gč. Oahpahuslága § 13-4 mielde organiseret skuvlasáhtu fárrolaga suohkaniiguin.

1.2.3 Ná beasat ruvttuide

Buot persovdnaruvttot galget leat rabas ohppiide. Muhtun háve organiserejuvvo sierra skuvlasáhttu, dás oaivvilduvvo ahte rukto lea ohppiid váste. Nu guhkás go lea vejolaš galget oahppit vuordit fásta bisánansajiin.

Skuvlaálgima rájes gitta čakčamánu 20 b. lea nuvttá skuvlasáhttu beroškeahttá das leat go oahppit ožžon iežaset sáhttoduođaštusa. Manjel čakčamánu 20. b. jáhkkit ahte buohkat, geat leat registreren sáhttodárbbu, leat ožžon iežaset sáhttoduođaštusa.

1.2.3 Oktiiveiveheapmi

Galgá nu guhkas go vejolaš lea, láchit oktasaš sáhttoortnegiid vuodđoskuvlla ohppiide ja joatkkaskuvllaohppiide. Luomut ja friddjabeaivvit fertejit oktiiveivehuvvot vai vuodjinbeivviid lohku ráddjejuvvo.

Suohkan addá ohppiid skuvlajagi skuvla- ja luopmobeivviid láchkaásahusa (skuvlarukto). Suohkaniin lea geatnegasvuohta ovttasbargat skuvlasáhtu ektui, earret eará galgá skuvlasáhtu organiseren váldot mielde go diibmoplána ja skuvlarukto mearriduvvo vuodđoskuvlii.

1.2.4 Ekonomalaš ovddasvástádus

Vuodđoskuvlla ohppiid sáhttu

Suohkan gokčá vuodđoskuvllaohppiid sáhttogoluid gustovaš bileahhtamávssu gč.

čuooggá 1.1.2 mearrádusa. Suohkanis lea ovddasvástádus eará mállet fievrrideapmái vuodđoskuvllaohppiin mat eai leat definerejuvvon **čuooggás 1.1.1**, nugo ovdamearka dihte oanehis mátkkiid, ekskuršuvnnat, falástallanbeaivi, fievrrideapmi vuojoanlanjaide jna. Jus ruovttu ja skuvlla gaskkas lea unnit go 2

dahje 4 kilomehtera, ja dasa juolluduvvo skuvlasáhttu gč. **čuoggá 2.1.4**, de lea suohkanis ovddasvástádus ruhtadit ja organiseret skuvlasáhtu.

Fylkagiieldas lea ovddasvástádus sáhttui jus ruovttu ja skuvlla gaskkas lea badjel 2 dahje 4 kilomehtera, ja dasa juolluduvvo sáhttu gč. **čuoggá 2.1.4**. Ovttaskas suohkanat/skuvllat mákset dađistaga fievrrededjiide geat fievrridit ohppiid geain lea bistevaš/gaskaboddosaš vihki dahje doaimmashehttejupmi. Suohkan dahje skuvla sádde ruovttoluottamáksingáibádusa Finnmárkku fylkkagildii 2 geardde jagis. Čakčalohkanbajis galgá ruovttoluottamáksingáibádus ollen fylkagildii mañemusat ođđajagimánu 10. beaivvi, ja giđđalohkanbajis mañemusat suoidnemánu 10. beaivvi.

Ruovttoluottamáksingáibádusa meroštallan galgá čuovvovaččat dahkkot: Fylkkagielda máksá ruovttoluotta goluid mat leat divraseappot go dábálaš bileahttahaddi seamma guhkes gaskkas ohppiide geain lea sáhttu bistevaš vigi dahje doaimmashehttejumi geažil.

Fylkkagielda máksá ruovttoluotta goluid mat leat divraseappot go dábálaš bileahttahaddi seamma guhkes gaskkas ohppiide geain ii leat nuvttá skuvlasáhttu, muhto geat ožžot gaskaboddosaš sáhtu eará ládje go busiin.

Fylkkagildii galget álggus skuvlajagis dieđihuvvot ohppiidlisttut/fievrridandárbu oktan eará vuodjin šiehtadusaiguin mat leat dahkkon gaskkal suohkana ja fievrrededjiid.

Dárbbut mat čuožžilit gasku skuvlajagi, galget dađistaga váldot bajás fylkagiielddain mat dohkkehit dan juogo telefonna dahje e-boasta bokte. Suohkan sáhtta de fievrrideami álggahit njuolga mañjel go dárbu lea čuožžilan. Fievrridanšiehtadusa mánggus galgá sáddejuvvot fylkagieldda johtalusossodahkii jođánepmosit. Dohkkehuvvon skuvlasáhttu sáhtta gessojuvvot ruovttoluotta jus čájehuvvo ahte ii leat juolluduvvon rievttis eavttuid vuodul.

Joatkkaskuvlaohppiid sáhttu

Skuvllas lea ekonomalaš ovddasvástádus eará fievrrideapmái go dan mii lea definerejuvvon **čuoggás 1.1.1**.

Fylkkagildii galget álggus skuvlajagis dieđihuvvot ohppiidlisttut/fievrridandárbu ohppiid ektui geain leat dárbu erenoamášfievrrideapmái (gaskaboddosaš vihki, doaimmashehttejupmi dahje sullasaš), oktan eará vuodjin šiehtadusaiguin mat leat dahkkon gaskkal suohkana ja fievrrededjiid.

Dárbbut mat čuožžilit gasku skuvlajagi, galget dađistaga váldot bajás fylkagiielddain mat dohkkehit dan juogo telefonna dahje e-boasta bokte. Suohkan sáhtta de fievrrideami álggahit njuolga mañjel go dárbu lea čuožžilan. Fievrridanšiehtadusa mánggus galgá sáddejuvvot fylkagieldda johtalusossodahkii jođánepmosit. Dohkkehuvvon skuvlasáhttu sáhtta gessojuvvot ruovttoluotta jus čájehuvvo ahte ii leat juolluduvvon rievttis eavttuid vuodul.

Fievrrideaddji fakturere dađistaga Finnmárkku fylkagieldda johtalusossodahkii fievrrideami ovddas go fievrrida ohppiid geain leat bistevaš/gaskaboddosaš vigit

dahje doaimmashehttejupmi, manjel go skuvla lea dahkan čálalaš šiehtadusa fievrredeami ektui fievrrededdiin.

1.2.5 Fievrriđanšiehtadusat

Buot fievrriđanšiehtadusat gaskkal skuvlla/fylkkagiella ja fievrrededdiid galget dahkkot čálalaččat. Mánngus šiehtadusas galgá sáddejuvvot fylkkagiella johtalusossodahkii.

1.2.6 Sáhttoduođáštus

Sáhttoduođáštusain oaivilduvvo elektrovnnalaš bussekoarta, Mobillett dahje earalágan duođáštus das ahte oahppis lea vuoigatvuohta mátkkoštit juste dainna fievrriin.

Buot ohppiin galgá leat sáhttoduođáštus.

Sáhttoduođáštus ráhkaduvvo F-skyssa skuvlasáhttođingojumi vuođul, ja dohkkehuvvon ovttaskasmearrádusaid vuođul maid fylkkagiella ja suohkan sáddejit.

Sáhttoduođáštusain lea oahppis vuoigatvuohta oážžut 1 skuvlii/skuvllas ruoktot mátki gaskkal ruovttu ja skuvlla buot skuvlabeivviid. Dain gaskkain gos mannet dábálaš persovdnaruvttot, maid mielde oahppi sáhtta čuovvut ruoktot manjel skuvlla, de galget oahppi/oahppi váhnemat ieža beassat válljet eará ruovttuluottamátkeáiggi go skuvlla dábálaš giddeáiggi, nu guhká go dasa eai boađe liigegolot.

Sáhttoduođáštus ii gusto mátkkiide mat leat vahkkoloahpas, bassebeivviin dahje friddjabeivviin. Elektrovnnalaš sáhttoduođáštus ráhkaduvvo mánngga mátkebileahttan mas eanemusat leat 2 mátki juohke skuvlabeaivvi, gaskkal 06.00 ja 18.00.

Lea oahppi iežas ovddasvástádus das ahte mátkelogeut, mat skuvlakortii leat biddjon sisa, eai geavahuvvo eará mátkkiide go dat mat leat gaskkal ruovttu ja skuvlla skuvlabeivviin. Oahppit geat geavahit visot iežaset mátkkiid ovdal go skuvlajahki nohká, fertejit ieža máksit daid beivviid ovddas mat báhcet vel go skuvlakoarta lea visot geavahuvvon. Oahppit fertejit dábálaš bileahta oastit mátkkiide mat leat eará gaskkain go doppe gos skuvlakoarta gusto.

1.2.7 Boasttudieđut

Fylkagiella sáhtta gáibidit máksit fylkagiella goluid ohppiid geat boasttudieđuid vuođul ožžot gokčojuvvot skuvlasáhtu dahje ožžot sáhttoduođáštusa. Váhnemiin lea ovddasvástádus ohppiide geat leat vuollel 18 jagi, gč. lánka vahátbuhtadusa birra, geassemánu 13.b. 1969 nr. 26.

1.2.8 Eahpádusdilálašvuođaid dulkon

Finnmárkku fylkagiella mearrida mot dulko njuolggadusaid joatkkaskuvllaohppiid dáfus go eahpádusdilálašvuođat čuožžilit. Mearrádusat, mat leat joatkkaskuvllaohppiid sáhtu birra, sáhttet váidojuvvot fylkagiella váidinlávdegodái.

Mearrádusat, mat leat vuodđoskuvlaohppiid sáhtu birra, sáhttet váidojuvvot Fylkkamánnái.

1.3 Bussenjuolggadusat

1. Gávna saji vuordinráiddus mii lea bussebisánanbáikkis.
2. Čuoččo jaska bisánanbáikkis dássáži busse lea bisánan.
3. Mana lotkadit bussii ja ale hoigga earáid.
4. Čájet bussevuoddjái skuvlakoartta dahje bussekoartta. Dan galggat **álot** čájehit.
5. Gávna guoros saji.
6. Jus busse lea dievva, de fertet diktit sin čohkkedit geain dasa lea eanemus dárbu (unnimusat, boarrásat ja doaimmashehttejuvvon olbmot)
7. Jus fertet čuožžut, de fertet doallat iežat gitta.
8. Bija skuvlalávka iežat askái ja nu ahte dat ii leat earáid ovddas.
9. Čohkká jaska bussestuolus. Geavat dorvoboahkána jus dat gávdnojit busses.
10. Ale muosehuhte bussevuoddji go busse lea jođus.
11. Leage olmmošeaddjái ja váldde vuhtii eará mátkkošteddjiid.
12. Geavat ruskalihti báhpriidda ja doabbariidda.
13. Bargga iežat bealis buoremusat vai busse šaddá dakkár sadji gos lea buorre leat.
14. Čohkká jaska busses dássáži dat bisána ja vácce čábbát olggos.
15. Vuordde dássáži busse lea vuoddján ovdal manat luotta rastá.

Doaimmat mat biddjojit johtui jus systemáhtalaččat rihkku bussejuolggadusaid

1. Oahppit geat mieleavttus dahje dáhpedorpmis billistit bussemateriálaid, fertejit ieža máksit billisteami ovddas gustovaš láhkaásahusa rámmaid siskkobealde (láhka vahátbuhtadusa birra, geassemánu 13.b. 1969 nr 26).
2. Bussevuoddji galgá bissehit busse dássáži dilli fas njuolga jus bussejuolggadusat rihkkojuvvot nu ahte dat čuočcá sihkarvuhtii, váikko dat dagaha ahte ruktu manjona.
3. Bussevuoddjis lea vuoigatvuohta bidjat 7.–10. ceahki ohppiid+ joatkkaskuvlla ohppiid, geat eai čuovo bussejuolggadusaid dahje bussevuoddji rávvehusa, busses olggos – dat guoská juste dan mátkái. 1.–6. ceahki oahppit eai biddjo busses olggos.
4. Go bussevuoddji bidjá ohppiid busses olggos, de galgá dat dahkkot dohkálaš vuogi mielde ja dohkálaš báikkis. Oahppi olggos bidjan galgá ovtatmano dieđihuvvot váhnemiidda dahje skuvlii.
5. Bussevuoddji galgá dađistaga raporteret doaimmalobieaiggádii, gii fas raportere skuvlii, buot roavva dahje jeavddalaš bussejuolggadus rihkkumiid.
6. Skuvllas lea geatnegasvuohta váldit ášši bajás ohppiin (ohppiiguin) ja su/sin ovddasteddjiiguin go oažžu raporta dakkár dilálašvuodaid birra.
7. Skuvla sáhtta ovtas johtaluseiseválddiiguin dahkat mearrádusa das ahte oahppi eret bijahallá skuvlasáhttoortnegis muhtun áigodahkii, mearrádus dahkko Oahpahušlága § 2-10/§3-8 vuodul.

KAP II – VUOĐĐOSKUVLAOHPPIID SÁHTTU

2.1 Vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui

2.1.1 Gaska

1. ja 2. luohká ohppiin geain lea eambbo go 2 kilomehtera gaskkal ruovttu ja skuvlla ja 3.–10. luohká ohppiin geain lea eambbo go 4 kilomehtera gaskkal ruovttu ja skuvlla, (mihtiduvvon **čuoggá 1.1.5 mielde**), lea vuoigatvuohta oažžut nuvttá skuvlasáhttu.

2.1.2 Fanassáhttu

Ohppiin geat fertejit geavahit fatnasa go mátkkoštit gaskkal ruovttu ja skuvlla, lea vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui beroškeahhtá das man guhkes gaska lea gaskkal ruovttu ja skuvlla.

2.1.3 Skuvlasáhttu bistevaš/gaskaboddosaš vigi dahje doaimmashehttejumi geažil

Ohppiin geain lea gaskaboddosaš dahje bistevaš doaimmashehttejupmi lea vuoigatvuohta oažžut nuvttá skuvlasáhttu beroškeahhtá das man guhkes gaska lea gaskkal ruovttu ja skuvlla. Dát vuoigatvuohta gusto maid go mátkkošta skuvlaastoáiggedoibmii ja skuvlaastoáiggeortnegis ruovttoluotta, láhkariadvadusa mielde mii lea gustovaš borgemánu 1. beavvi 2010 rájes. Geahča maiddá **2.6.1. čuoggá** rájes gitta **2.6.5 čuoggá** rádjai.

2.1.4 Earenoamáš várálaš skuvlaluodda

Soames erenoamáš dilálašvuođain sáhtta ohppiin geat eai deavdde eavttuid mat leat **2.1.1 čuoggás**, vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui. Jus galgá sáhttit gáibidit sáhttovuoigatvuođa erenoamáš várálaš dahje váttis skuvlaluotta geažil, de fertejit leat erenoamáš dilálašvuođat vuođđun gáibádussii, ja dan galgá sáhttit duodaštit. Skuvlasáhttu ekonomalaš ovddasvástideaddjit leat suohkanat, várálaš skuvlaluotta mearrádusaid mielde mat leat dahkkon gč. Oahpahuslága §13.4. Jus dan gaskkas lea ruktosáhttu mii heive dán áigái, de sáhtta suohkan bivdit ohppiid dan geavahit, ja de lea suohkana oassi seamma go dábálaš bussemáksu.

Fylkkagielda galgá fuolahit ahte lea dohkálaš sáhttu ruovttus skuvlii. Jus fylkkagielda gávnaha maŋjel konkrehta árvvoštallama ahte ii leat dohkálaš gáibidit ahte oahppi vázzá ruovttus bussebisánanbáikái gosa čoahkkanit oahppit, de čovdojuvvo sáhttovuoigatvuohta earáin bussebisánanbáikkiin go dan mii dábálaččat lea gosa oahppit čoahkkanit.

2.1.5 Eará sajis orrun

Eará sajis orrun lea molssaeaktu erenoamáš dilálašvuodain. Suohkan galgá oahppái gávdnat eará saji gos orru go beaivválaš sáhttu ii leat dohkálaš, ovdamearkka dihte muhtun áigodagain jagis go ii leat vejolaš fállat sáhtu dálkkádatlaš dilálašvuodaid geažil, dahje go sáhttu meroštallojuvvo ahte ii leat ekonomalaččat gánnáhahtti ohppiid logu ektui.

Dakkár árvoštallamiin galgá earenoamážit deattuhit dilálašvuodaid mat gusket ovttaskas oahppái, nugo agi, doaimmashehttejumi, mátkkoštanáiggi, oadjebasvuoda ja eará relevánta dilálašvuodaid. Eahpádusdilálašvuodain mearridit váhnemat galgá go oahppi orrut eará sajis. Suohkan galgá bearráigeahččat ohppiid geat orrot eará sajis. Jus oahppi biddjo orrut eará suohkanii skuvlavázzima geažil, de lea ruovttusuohkanis ovddasvástádus ásahit bearráigeahču.

2.1.6 Bargohárjehallan

Fylkkagiieldas ii leat sáhttoovddasvástádus ohppiide geat mannet bargohárjehallamii. Dakkár mállat sáhttu árvoštallojuvvo seamma ládje go sáhttu mii lea vuojadanoahpahusa-, olgomátkkiid- ja eará sullasaš mátkkiid dáfus.

2 Sáhttostandárda

2.2.1 Ovddasvástádus ja organiseren

Fylkkagielda galgá organiseret ja láchit sáhttočovdosa mii lea ulbmilaš ja ekonomalaččat dohkálaš. Oahppit geain lea vuoigatvuohta sáhttui, galget nu guhkás go vejolaččat, čuovvut dan skuvlasáhtu maid fylkkagielda lea organiseren.

Dakkár dilálašvuodain go suohkanis lea ovddasvástádus ohppiidsáhttui, de sáhttet oahppit čujuhuvvot juo ásahuvvon sáhttofálaldagaide. Suohkan galgá dakkár dilálašvuodain máksit ruovttoluotta seamma ollu go eará ohppiide máksá sáhtu ovddas. Jus dan sáhttofievrus maid fylkkagielda lea ásahan, ii leat kapasitehta ja dan sivas ferte eambo návccaid bidjat dasa dahje ásahit sierra sáhttoortnega, de ferte suohkan gokčat lassigoluid.

2.2.2 Dohkálaš mátkkoštanáigi

Skuvlasáhttu galgá láchčojuvvot nu ahte ohppiide ii šatta dárbbasmeahttun guhkes mátkkoštanáigi. Suohkaniin lea ovddasvástádus, dalle juo go mearridit vuodđoskuvlastruktuvrra, bearráigeahččat ahte skuvlasáhttu organiserejuvvo beaktilit ja ulbmilaččat, ja ahte dat ii dagat nu ahte ohppiide šaddá dárbbasmeahttun guhkes mátkkoštanáigi.

Ovdalgo suohkan dahká mearrádusa skuvlastruktuvrra rievdadusain, galgá ráđđádallat fylkkagiieldain skuvlasáhtu birra.

2.2.3 Dohkálaš vázzingaska

Skuvlasáhtu oktavuodas ferte dohkkehít ahte oahppit fertejit vázzit busse čoahkkananbáikái gos bisána/ja ruovttoluotta fas busse čoahkkananbáikái gos bisána, earret oahppit geat doaimmashehttejumi dihte fertejit oažžut sáhtu uvssas uksii. Dasa lea vuodđun biddjon dat ahte fievru galgá gokčat eanasoasi ollislaš gaskkas gaskkal ruovttu ja skuvlla.

2.2.4 Gasku beaivvi sáhttu

Johtalusdepartemeanta johttičállošis N-1/90 lea gasku beaivvi sáhttu definerejuvvon ná; "sáhttu mii lea gaskkal skuvlla ja ruovttu gasku beaivvi ja earret dábálaš skuvlaálgin- ja nohkanáiggi..."

Girko-, oahpahus- ja dutkandepartemeantta oaihvilda ahte vuodđoskuvlaohppiin ii leat vuoigatvuohta oažžut gasku beaivvi sáhtu nu mot dat lea definerejuvvon N-1/90 johttičállošis. Dakkár sáhttovuoigatvuohta ii boađe ovdán lánkaásahusas ii ge ovdabargguin. Finnmárkku fylkkagiela ii organisere ohppiidsáhtu mii lea definerejuvvon gasku beaivvi sáhttu.

Skuvlasáhttu organiserejuvvo dábálaččat dan skuvlla ektui mii ovddemus álgá/nohká manemus, dain guovlluin gos leat mánga skuvlla lahkálaga.

2.2.5 Miedušteaddji ja bearráigeahčču

Jus oahpaha ovdal ja maŋnel šaddá vuordináigi, de lea ohppiin vuoigatvuohta dárbbalaš bearráigeahčču. Suohkanis lea ovddasvástádus bearráigeahččat ohppiid ovdal ja maŋnel skuvlaáiggi ja ruhtadit ja organiseret dakkár bearráigeahču. Suohkana bearráigeahčču ovddasvástádus gusto maid bussevuordinsajiin skuvlla luhtte dalle go oahppit bohtet skuvlii bussiin ja mannet fas skuvlabusse mielde. Ohppiin lea vuoigatvuohta dárbbalaš miedušteaddjái. Daid dilálašvuodain go oahppit eai sáhte mátkkoštit okto, ja go lea dárbu miedušteaddjái, de lea suohkanis ovddasvástádus organiseret ja ruhtadit dakkár miedušteaddji.

2.3 Ohppiid ruoktu

2.3.1 Álbmotregistrerejuvvon boastačujuhus

Oahppi ruoktun adnojuvvo leat su álbmotregistrerejuvvon boastačujuhus.

2.3.2 Juogaduvvon beaivválaš fuolahus / servvoštallanortnet

Ohppiin lea vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui **Kap 2** njuolggadusaid mielde goappaš váhnemiid luhtte sihke skuvlii/skuvllas ruoktot jus juogaduvvon beaivválaš fuolahus lea ásahuvvon njuolggadusaid **čuoggá 1.1.6.** mielde. Eaktun dakkár sáhttoortnegii goappaš váhnemiid luhtte lea ahte goappašagaid orrunbáikkít leat seamma suohkanis ja ahte lea ásahuvvon dábálaš skuvlasáhttu maid oahppi sáhttu čuovvut.

2.3.3 Oahppit biebmoruovttuin

2.3.3.1 Biebmoruoktu iežas suohkanis

Sáhttu gaskkal biebmoruovttu ja skuvlla gokčojuvvo seamma ládje go dábálaš sáhttu mii lea gaskkal ruovttu ja skuvlla.

Mánáin geat leat mánáidsuodjalusa hálddus ja geat biddjojit gaskaboddosaš ruovttuide dahje mánáidsuodjalusásahussii oanehis áigái, lea vuoigatvuohta joatkit vázzit ain dan skuvllas mas son lei oahppi dan áigemuttus go mánná šattai mánáidsuodjalusa ovddasvástádussan, jus oahppi háliida dan ja jus dat geavatlaččat lea vejolaš ovdamearkka dihte mátkkoštanáiggi ektui.

Mánáidsuodjalusas lea ekonomalaš ja organisatuvrralaš ovddasvástádus skuvlasáhttui, dássáži mánná oažžu bistevaš orrunsaji (biebmoruovttu dahje sullasačča).

2.3.3.2 Biebmoruoktu eará suohkanis

Formálalaš ja ekonomalaš ovddasvástádus skuvlasadjái ja skuvlasáhttui gullá dan suohkanii gos oahppis lei orrunsadječujuhus dalle go fuolahusbadjelasváldima mearrádus dahkkui.

Sáhttu mii lea gaskkal biebmoruovttu ja skuvlla gokčojuvvo seamma ládje go dábálaš sáhttu gaskkal ruovttu ja skuvlla.

2.3.4 Oahppit geat leat veajuiduhttimis

Doaimmashehttejuvvon ohppiin lea vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui beroškeahtá das man guhki lea gaskkal ruovttu ja skuvlla. Doaimmashehttejuvvon ohppiin lea maiddá vuoigatvuohta dárbbalaš sáhttui dain áigodagain go eai leat ruovttus, muhto ovdamearkka dihte veajuiduhttinruovttuin.

2.3.5 Mánát geat orrot dorvobáikedustehagain

Vuoigatvuohta vuođđoskuvlaoahpahussii gustogohtá dan rájes go lea jáhkehahtti ahte mánná bohtá orrut Norggas eambo go golbma mánu. Geatnegasvuohta vuođđoskuvlaoahpahussii bohtá fápmui go orrun lea bistán badjel golbma mánu. Mánáin geat orrot dorvobáikedustehagain, ja dalle go lea jáhkehahtti ahte sii bohtet orrut Norggas eambo go golbma mánu, lea vuoigatvuohta vuođđoskuvlaoahpahussii ja skuvlasáhttui **čuoggá 2.1** njuolggadusaid mielde.

2.3.6 Oahppit geat orrot mángga báikkis ovttá skuvlajagis

Fylkkagiiddas lea ovddasvástádus organiseret skuvlasáhttu ohppiide geain leat mángga bistevaš orrunsaji ovttá skuvlajagis, ovdamearkka dihte turistafitnodat, áigodatdoaimma, árbevirolaš geassesadjedoaimma dahje boazodoallu, ja geat devdet nuvttá skuvlasáhttu gáibadusaid. Ohppiin ii leat vuoigatvuohta skuvlasáhttui, dakkár dilálašvuođain go orrunsadji dušše doaimmá geasse- dahje astoáiggeviessun.

2.4 Skuvla

2.4.1 Fylkkagieldda sáhttoovddasvástádus

Fylkkagieldda sáhttoovddasvástádus lea ráddjejuvvon beaivválaš sáhttui gaskal ruovttu ja skuvlla, skuvlla dábálaš álgin- ja nohkanáiggiide, gč. **čuoggá 1.1.1**. Iešguhtetge skuvla ferte ieš gokčat skuvlaáiggis skuvlasáhtu gaskal oahpahusvisttiid.

2.4.2 Skuvlagullevašvuohta

Suohkan mearrida makkár skuvlii oahppi gullá. Oahppi gullá dan skuvlii mii lea lagamus ruovttu.

2.4.3 Friddja skuvlaválljen ja skuvlaválljen fárremis

Oahppit geat fárrejit eará orrunsadjái, ja dasto eará skuvlabiirii, galget maiddái dábálaččat molsut skuvlla. Dát guoská fárremii suohkaniid siste ja gaskkas.

Fylkkagielddas ii leat sáhttoovddasvástádus jus oahppi háliida, dahje sosiála sivaidda geažil lea rávvejuvvon joatkit iežas boares skuvllas maŋgel fárrema, vaikko dát dahkko skuvlajagis ja eiseválddit leat dohkkehan dan.

2.4.4 Skuvlavázzin eará skuvllas mii lea suohkana siskkobealde

Eará skuvllain oaiivilduvvo dás eará skuvla go dat skuvla mii lea lagamusas, dahje dat skuvla lagasbirrasis gosa oahppi gullá. Jus gažaldat skuvlasáhtu birra ii leat váldon ovdan ovdal mearrádusa ahte gullá eará skuvlii, de lea suohkan geatnegahtton gokčat lassigoluid skuvlasáhtu oktavuodas, dassázii fylkkagieldda lea dahkan dakkár mearrádusa dahje dahkan gaskaboddosaš šiehtadusa.

2.4.5 Skuvlavázzin eará suohkanis go ruovttusuohkanis

Suohkanlaš earjilmearrádusa vuodul sáhtta oahppái miedihuvvot skuvlavázzin skuvllas mii lea ruovttusuohkana olggobealde. Orrunsuohkan lea geatnegahtton gokčat lassigoluid skuvlasáhtu oktavuodas.

2.4.6 Sáhttu skuvlaáiggis

Suohkan ferte gokčat skuvlaáiggis sáhtu gaskal oahpahusbáikkiid.

2.4.7 Gaskaboddosaš oahpahus eará visttiin

Fylkkagieldda ovddasvástádus lea organiseret skuvlasáhtu dain dilálašvuodain main oahpahus gaskaboddosaččat biddjo eará visttiide, omd. skuvlla ođasteami oktavuodas. Jus ohppiid gaskaboddosaš sirdin mielddisbuktá lassigoluid dábálaš skuvlabáikki ektui, de eaktuduvvo ahte suohkan ferte gokčat daid goluid.

Oahpahusa gaskaboddosaš sirdimis eará visttiide, biddjo gaskaboddosaš skuvlabáiki vuodđun sáhttogaska meroštallamii. Dát sáhtta mielddisbuktit ahte ohppiin gain

muđui lea riekti fievrredeapmái ii leat šat riekti, ja earáin geain álgoálggus ii lean riekti fievrredeapmái, ožžot gokčojuvvot fievrredeami.

Jus gažaldat skuvlasáhtu birra ii leat váldojuvvon ovdan ovdal mearrádusa ahte gullá eará skuvlii, de lea suohkan geatnegahtton gokčat lassigoluid skuvlasáhtu oktavuodas.

2.4.8 Oahpahusbáiki

Oahppi sáhttovuogiatvuolta gullá dan báikái gos oahpahuš dábálaččat dáhpáhuvvá.

Jus skuvlabeaivi álgá dahje nohká eará báikkis, de oahppi sáhttovuogiatvuolta ain meroštallojuvvo dan báikki vuodul gos oahpahuš dábálaččat dáhpáhuvvá.

Earenoamáš dilálašvuodain, ja sierra šiehtadusa vuodul gaskal suohkana ja fylkkagiella, sáhtta suohkan ieš organiseret ja ruhtadit dakkár sáhtu.

2.4.9 Skuvlaastoáiggeortnet (SAÁO)

Ohppiin ii leat vuogiatvuolta sáhttui gaskal ruovttu ja skuvlla SAÁO oktavuodas.

Dát ii gusto ohppiide geat ožžot SAÁO fáldadaga oassin das ahte deavdit suohkana bearráigeahččangeatnegasuodá dassáži go dábálaš skuvlasáhttu vuolga.

2.4.9.1 Skuvlaastoáiggeortnet skuvlla luomuin

Ohppiin geat dárbbášit earenoamášpedagogalaš veahki, lea vuogiatvuolta skuvlasáhttui buot beivviin jagis go oahppi duodai vuostáiválda dakkár veahki.

Ohppiin lea sáhttovuogiatvuolta njuolggadusaid **čuoggá 2.1** mielde.

Eaktuduvvo ahte suohkan ain ovdanbidjá dokumentašuvnna oahpahuščovdosii mas ovdanbohta makkár beivviid earenoamáš pedagogalaš veahki addojuvvo.

Sáhttodárbu skuvlaluomus galga dokumenterejuvvo oktanis dábálaš skuvlajagi skuvlasáhtu ohcamiin.

2.4.10 Priváhta vuodđoskuvllat

Oahppit priváhta vuodđoskuvllain, maid departemeanta lea dohkkehan ja mat vuostáiváldet stáhtadoarjaga, ožžot gokčojuvvot skuvlasáhtu njuolggadusaid mielde mat gustojit vástideaddji almmolaš skuvllaide, dainna eavttuin ahte skuvla lea oahppi orrunsuohkana siskobealde. Ohppiin priváhta vuodđoskuvllain, mat eai vuostáiváldde stáhtadoarjaga, ii leat vuogiatvuolta nuvttá skuvlasáhtui.

Dain dilálašvuodain gos priváhtaskuvla lea eará suohkanis go orrunsuohkanis, de ii leat suohkanis iige fylkkasuohkanis sáhttoovddasvástádus suohkanráji rájes skuvlii. Skuvla, váhnemat dahje ovddasteaddjit fertejit dakkár oktavuodain gokčat sáhtu suohkanráji rájes skuvlii.

Ohppiide priváhta vuodđoskuvllain geain lea bastevaš/gaskaboddosaš vihki dahje doaimmashehttejuvvo gusto sáhttovuogiatvuolta suohkanráji olggobeallái.

Orrunsuohkan galga dakkár dilálašvuodain gokčat persovdnatávstta olles gaskii orrunbáikkis skuvlii, ja muđui lea fylkkagiella ovddasvástádus organiseret ja ruhtadit eará oasi skuvlasáhtus.

2.4.11 Ruovttuoahpahuš buozanvuoda geažil

Jus skuvla ja ruoktu sohpet ruovttuoahpahuššiehtadusa go oahppi lea buohcci guhkit áigái, ja oahpahuš mielddisbukta sáhttogoluid, de dat definerejuvvo bargomátkin. Dakkár dilálašvuodain lea suohkana/skuvlla ovddasvástádus gokčat vejolaš sáhttogoluid.

2.5 Earenoamáš ohppiidjoavkkut

2.5.1 Mánát vuollel oahpahušgeatnegahtton agi

Suohkan lea sáhttoovddasvástideaddji mánáide vuollel oahpahušgeatnegahtton agi, gč. Oahpahušlága §§ 13-4 ja 7-6.

2.5.2 Ollesolbmot geain lea vuoigatvuohta vuodđoskuvlaoahpahušsii

Ollesolbmui geain lea vuoigatvuohta oahpahušsii oahpahušlága § 4 A-2 mielde, lea seamma vuoigatvuohta sáhttui, bearráigehečču ja orrunsadjai go vuodđoskuvlla ohppiin. Sáhttorádjái lea 6 kilomehtera.

Ollesolbmui geat doaimmashehttejumi, buozanvuoda dahje vigi geažil dárbbasit sáhtu, lea vuoigatvuohta dasa, iige geaidnoguhkkodat mearkkaš maidege, dalle go sii ožžot vuodđoskuvlaoahpahuš oahpahušlága kapihtala 4A mielde.

Ollesolbmui geat ovdal leat čađahan vuodđoskuvlaoahpahuš, muhto dárbbasit ođastuvvon oahpahuš, vejolaččat dušše muhtun fágain, ii leat sáhttovuoigatvuohta.

Sáhtus ollesolbmuide geain lea vuoigatvuohta vuodđoskuvlaoahpahušsii, máksá suohkan ruovttoluotta gustovaš persovdnatávstta mielde (ollesolbmobileahhta).

2.6 Oahppit geain leat gaskaboddosaš vigit dahje bastevaš doaimmashehttejupmi

2.6.1 Obbalaš njuolggadusat

Ohppiin geain lea gaskaboddosaš vihki lea vuoigatvuohta skuvlasáhttui beroškeahhtá gaskkas gaskal orrunbáikki ja skuvlla. Fylkkagieldda ovddasvástádus lea láchit sáhtu. Oahppit geain lea dakkár vihki dahje doaimmashehttejupmi galget ohcat sáhtu.

Sáhttovuoigatvuhtii ii leat vuodđun dat ahte oažžu go oahppi earenoamášoahpahuš, muhto lea oahppi mediinnalaš dilálašvuoha mii luvve dán vuoigatvuođa. Áššedovdi mediinnalaš cealkámuš, mii ákkastallá sáhttodárbbu, galgá gávdnot ovdalgo fievrredeapmi biddjojuvvo johtui.

Oahppit geat eai leat lihkanváltut ja geaid doivot sáhttit čuovvut dábálaš skuvlabusse, ožžot bussefievrredeami vejolaččat fárrolaga mieđušteddjiin dahje bearráigeahčuin/mieđušteddjiin bussefievrredeami báikái/bussefievrredanbáikkis dárbbu mielde. Suohkanis lea ekonomalaš ja organisatuvrralaš ovddasvástádus mieđuštanbálvalussii.

Dain dilálašvuodain gos dárbu čuožžila skuvlajagis, fuolaha skuvla bidjat johtui fievrredeami 1. beaivvi rájes manjel go dárbu lea čuožžilan, ja viežžá dohkkeheami dása fylkkagielddas. Kopijja šiehtadusas gaskal skuvlla ja fievrredeaddji galgá sáddet Finnmárkku fylkkagildii, johtalusossodahkii, dárbbasmeahtun ájiheami haga.

Dakkár sáhttogoluid galgá váldit mielde jahkebeallásaš ruovttoluottamáksin rehkenastinbihttái ja sáhttodárbbu dokumentašuvdna galgá čuovvut ruovttoluottamáksingáibádusa mielde, gč. njuolggadusaid Kap 1.2.4.

2.6.2 Gáibádus ohcamii

Skuvlasáhtu ohcan ovttaskas oahppái registrerejuvvo F-skyssii seamma ládje go buot eará ohppiide. Ohcama mielde galgá čuovvut doaktára/áššedovdi, PP-bálvalusa j.d. cealkámuš. Cealkámuš galgá sisttisoallat makkár áigodahkii dárbbasuvvo dakkár sáhttu. Doavtterduođastus/áššedovdi cealkámuš mii biddjo ohcama mielde ii galgga leat boarráset go 3 mánu.

Ohcan mieđihuvvo almmuhuvvon áigodahkii. Dalle go lea bistevas dárbu lámččojuvvon skuvlasáhttui, de mieđihuvvo ohcan dábálaččat dan áigodahkii go oahppi galgá oažžut iežas oahpahusa dan guoskevas skuvllas. Skuvlla molsumis dahje fárremis, galgá ođđa ohcan sáddejuvvot fylkkagildii.

Suohkan/skuvla galgá ájiheami haga dieđihit fylkkagildii sáhttodárbbu rievdadusaid birra.

2.6.3 Ohcanáigemearri

Oahppi dahje oahppi ovddasteddjiid ovddasvástádus lea sáddet lámččojuvvon sáhtu ohcama fylkkagildii nu fargga go diehtá ahte bohtá leat dakkár sáhttodárbu.

2.6.4 Sáhttostándárda

Ohppiid geaid doivot sáhttit čuovvut dábálaš skuvlabusse, fállujuvvo bussefievrredeapmi, vejolaččat fárrolaga mieđušteddjiin/bearráigeahččoortnegiin, gč. **čuooggá 2.2.5.**

Oahppit geat dárbbasit eará lágan fievrredeami go busse (priváhtabiilla, drošše ja sullasačča) sáhttet geavahit dan jus dárbu lea duođastuvvon doaktára dahje vástideaddji medisiinnalaš áššedovdi cealkámušas.

Dakkár dilálašvuodain galgá oahppi/ovddasteaddji álggos váldit ášši ovdan skuvllain, mii bidjá johtui fievrredeami 1. beaivvi rájes, ja viežžá dasa dohkkeheami fylkkagielddas.

Kopijja šiehtadusas gaskal skuvlla ja fievrredeaddji galgá sáddet Finnmárkku fylkkagildii, johtalusossodahkii, dárbbasmeahtun ájiheami haga.

2.7 Priváhta sáhtu geavaheapmi

2.7.1 Priváhta sáhtu geavaheapmi

Šiehtadusa vuodul fylkkagiieldain sáhtá ásahuvvot sierra sáhttoortnet jus Váhnemat dahje ovddasteaddjit ieža háliidit doaimmahit sáhtu ja dát lea vuohkkaseamos suohkanii, ja ahte dan gaskii ii gávdno heivvolaš skuvlasáhttofálaldat. Duohta goluid ovddas oažžu vuodjinbuhtadusa gč. **čuoggá 1.1.3.** Golut máksojuvvojit ruovttoluotta mánu maŋŋel ovddasteddjiid rehkega/dokumenterema ovdanbuktima vuodul.

Olggosgoluid ruovttoluottamáksinšiehtadus galgá čielggaduvvot ovdalگو ortnet ásahuvvo. Ohcan gokčat olggosgoluid iežas mánáid vuodjima oktavuodas skuvlii/skuvllas sáddejuvvo fylkkagildii suohkana/skuvlla bokte. Suohkan/skuvla galgá atteret ahte dieđut mat ovdanbohtet ohcamis leat riehta.

Váhnemat geat friddja válljejit vuodjit iežaset mánáid skuvlii, iige sis leat šiehtadus fylkkagiieldain, sin golut eai boađe gokčojuvvot.

2.8 Sáhttodoaštus

2.8.1 Sáhttodoaštus

Buot vuodđoskuvlla oahppit, geat leat ožžon juolluduvvot friddja skuvlasáhtu, galget oažžut sáhttodoaštusa, **gč. čuoggá 1.2.6.**

2.8.2 Dieđihangeatnegasvuohta

Lea ohppiid ovddasteddjiid ovddasvástádus ahte buot dieđut, mat addojit nuvtá skuvlasáhtu ohcamis, leat riehta, gč. **čuoggá 1.2.6.**

Fylkkagielda, ovttaskas suohkan ja skuvllat leat geatnegahtton dieđihit oahppái/ohppiid ovddasteddjiide skuvlasáhtu vuoigatvuođaid birra.

2.8.3 Boasttudieđut

Oahppit, geat boasttudieđuid almmuheami geažil ožžot nuvtá skuvlasáhtu dahje sáhttodoarjaga reaidaruhtan, šaddet váldit ekonomalaš ovddasvástádusa fylkkagieldda goluide maid boasttudieđut leat mielddisbuktán, gč. **čuoggá 1.2.6.**

2.8.4 Sáhttodoaštusa lámppin

Jus sáhttodoaštus lámppo, de lea oahppi geatnegahtton dakkaviđe dieđihit dan birra skuvlii, mii fas dieđiha fylkkagildii.

Ođđa sáhttodoaštusa oažžu go máksá 200,- ruvdnosaš divada. Divatortnet ii gusto ohppiide 1. luohkás rájes 4. luohkkái.

Ohppiid 1. luohká rájes 7. luohkkái galgá álohii váldit mielde skuvlii, vaikko sii leat láhppán sáhttoduođaštusa. Skuvla galgá ráhkadit duođaštusa nu ahte oahppis lea friddja skuvlasáhttu ruovttumátkái.

Oahppit 8. luohká rájes 10. luohkkái galget máksit eará dohkkehuvvon bileahta jus eai čájjet skuvlakoartta. Dalle gal eai dárbbas dan dahkat jus lea boasttuvuohta elektrovnnalaš koarttas.

Ruovttoluottamáksu ii addojuvvo daid beivviid ovddas go oahppis ii leat sáhttoduođaštus mielde.

2.9 Váidinvejolašvuohta

2.9.1 Njuolggadusaid rievdadeapmi

Jus dáid njuolggadusaid mearrádusat rivdet, de ii sáhte vuordit ahte ovddeš dohkkeheapmi dahje ovttaskasmearrádus sáhtta bidjat láidestusaid ođđa ovttaskasmearrádusaide.

Njuolggadusaid rievdan ii sáhte addit maŋos guvlui doaibmi váikkuhusaid.

2.9.2 Váidinvejolašvuohta

Buot mearrádusat mat gusket skuvlasáhtu mearrádusaide ovttaskas ohppiid dahje ohppiidjoavkkuid várás leat ovttaskasmearrádusat, ja sáhttet guoddaluvvot Hálddašanlága § 28 mielde. Váidda ferte ovdanbiddjot čálalaččat Finnmárkku fylkkagildii ovdal go 3 vahku lea gollan dan rájes go lea vuostáiváldán mearrádusdieđu. Jus suohkan lea dahkan mearrádusa, de galgá váidaga sáddet dohko.

2.9.3 Váidinlávdegoddi

Jus fylkkagielda dahje suohkan doalaha iežas mearrádusa maŋjel go váidaga leat vuostáiváldán, de váidda sáddejuvvo Finnmárkku Fylkkamánnái. Fylkkamánni mearrádus lea loahpalaš.

KAP III – JOATKASKUVLLA OHPPIID SÁHTTU

3.1 Vuoigatvuohta friddja skuvlasáhttui

3.1.1 Gaska

Joatkkaskuvlla ohppiin lea vuoigatvuohta nuvtta skuvlasáhttui go gaska gaskal ruovttu ja skuvlla (mihtiduvvon gč. **čuoggá 1.1.6**) lea badjel 4 km ovttá guvlui.

3.1.2 Fanassáhttu

Ohppiin, geat mátkkoštallamis skuvlii ja skuvllas ruoktot fertejit geavahit fatnasa, lea vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui beroškeahtta das man guhkes gaska lea gaskal ruovttu ja skuvlla.

3.1.3 Sáhtto bistevaš/gaskaboddosaš vigi dahje doaimmashehttejumi geažil

Ohppiin, geain lea gaskaboddosaš vihki dahje bistevaš doaimmashehttejuvumi, lea vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui beroškeahtta das man guhkes gaska lea gaskal ruovttu ja skuvlla. Geahča maiddá **čuoggá 3.6.1.** rájes **čuoggá 3.6.5.** rádjái.

Dađistaga galgá oažžut fylkkagiieldas dohkkeheami dárbuid dáfus mat čuožžilit skuvlajagis, muhto skuvllat galget bidjat johtui fievrredeami 1. beaivvi rájes go dárbu lea čuožžilan.

Kopijja šiehtadusas galgá maiddá dákkár oktavuodain sáddet fylkkagieldda johtolatossodahkii.

3.1.4 Bargohárjehallan

Jus bargohárjehallan lea geatnegahtton oassin oahpahasas, de gokčojuvvojit mátkegolut gaskal ruovttu ja bargohárjehallanbáikki, seamma njuolggadusaid mielde go sáhttui gaskal ruovttu ja skuvlla. (Geahča maiddá **čuoggá 3.4.4.**)

Oahppit, geat leat ruovttugullevaččat Finnmárukui, ja geat vázzet joatkkaskuvlla eará fylkkas, sáhttet, go skuvlla šaddá vázzit eará fylkkas daningo Finnmárkkku skuvllain lea váilevaš kapasitehta, ii gávdno vástideaddji skuvlafálaldat Finnmárkkus, oahppi vázza riikkalinnjás dahje Finnmárkkku fylkkagieldda lea oastán skuvlasaji, ohcama vuodul oažžut gokčojuvvot mátkegoluid gaskal ruovttu ja bargohárjehallanbáikki jus bargohárjehallan lea ruovttufylkkas ja muđui deavdá eavttuid dasa ahte oažžut sáhtu gokčojuvvot, (gč. **Kap čuoggá 3.1.1 rájes** čuoggá **3.1.3** rádjái).

3.1.5 Johtolatvárálaš skuvlaluodda

Oahpahaslága mielde eai oaččo rávis joatkkaskuvlaoahppit friddja skuvlasáhtu johtolatvárálaš luotta geažil.

3.2 Sáhttostandárda

3.2.1 Sáhttoplánen

Fylkkagieldda galgá organiseret ja lámhit sáhttočovdosa mii lea ulbmillaš ja mii ekonomalaččat lea dohkálaš, seammás go oahppit ožžot dohkálaš mátkkoštanáiggi. Fylkkagieldda ferte oažžut muttolaš áiggi plánat, lámhit sáhttofálaldaga johtui bidjama. Sáhttoortnet mii biddjojuvvo johtui dan botta go sáhttoohcan lea meannuduvvome ii leat láidesteaddji miediheapmái dahje biehttaleapmái. Fylkkagieldda sáhtta mearridit ahte eanet oahppit fertejit oktiiheivehit sáhtu.

3.2.2 Dohkálaš mátkkoštanáigi

Skuvlasáhtu galgá nu organiseret ahte oahppái ii šatta guhkit go dárbbaslaš mátkkoštanáigi.

Fylkkagielda gokčá ovttá sáhtu skuvllii ja ovttá sáhtu skuvllas juohke beaivvi, mii galgá gokčat buot ohppiid. Lea skuvlla ovddasvástádus fuolahit ahte ohppiid oahpahasáiggit heivehuvvojit nu ahte ohppiin lea nu unnán vuordináigi go vejolaš gaskkal sáhtu ja oahpahusa.

3.2.3 Dohkálaš vázzingaska

Vurdojuvvo ahte oahppi vázzá muttágis gaska ruovttus skuvlasáhtu vuolginsadjái. Joatkkaskuvlla ohppiide ferte dohkkehuvvot ahte oahppit fertejit vázzit dan báikái/vuolgit vázzit dan báikkis mii lea čoahkkananbáiki skuvlasáhttofiivui. Biddjo vuodđun ahte fievru galgá gokčat eanasoasi ollislaš gaskkas gaskal ruovttu ja skuvlla.

3.2.4 Miedušteaddji ja bearráigeahčču

Oahppit geat dárbbasit bearráigeahčču/miedušteaddji fievrredeami oktavuodas skuvllii/skuvllas, lea vuoigatvuohta dasa. Oahpahasossodat, skuvla ja PP-bálvalus leat ovddasvástideaddjit organiseret ja ruhtadit dakkár bálvalusa.

Fylkkagielddas Oahpahasossodaga bokte dahje dan ovttaskas skuvllas lea bearráigeahččanovddasvástádus ohppiide geat ožžot vuordináiggi gaskal dan rájes go oahpahas nohká ja fievrredeami.

3.3 Ohppiid ruoktu

3.3.1 Álbmotregistrerejuvvon čujuhus

Oahppi álbmotregistrerejuvvon čujuhus adno leat oahppi ruoktun.

Oahpahusa oktavuodas adnojuvvo láigolanjaš dahje sullasaš maid oahppi geavaha bargohárjehallanáigodagas ruoktun dan oktavuodas go bargohárjehallanáigodagas árvvoštallojuvvo vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui.

3.3.2 Láigolanjaš

Ohppiide geat orrot láigolanjain dahje internáhtas adnojuvvo dat leat ruoktun. Oahppi ii oaččo gokčojuvvot ruovttumátkkiid váhnemiid orrunbáikái.

3.3.3 Juogaduvvon beaivválaš fuolahus

Oahppis lea vuoigatvuohta nuvttá skuvlasáhttui njuolggadusaid **3. kap** mielde goappaš váhnemiid luhtte skuvllii/skuvllas goappaš váhnemiid lusa jus juogaduvvon beaivválaš fuolahus lea ásahuvvon **čuoggá 1.1.6** njuolggadusaid mielde. Sáhttoortnet goappaš váhnemiid luhtte eaktuda ahte lea ásahuvvon dábálaš sáhttoortnet man oahppi sáhttá čuovvut.

3.3.4 Oahppit biebmoruovttuin

3.3.4.1 Biebmoruoktu iežas fylkkas

Sáhtto gaskal biebmoruovttu ja skuvla gokčojuvvo dábálaš sáhttun gaskal ruovttu ja skuvlla. Mánát geat leat mánáidsuodjalusa hálddus ja geat biddjojit gaskaboddosaš orrunvissui dahje mánáidsuodjalanásahussii oanehit áigái, lea vuoigatvuohta joatkit iežaset skuvlavázzima dan skuvllas gos máná lei oahppi dan áigemuttus go válđui mánáidsuodjalusa ovddasvástádusa vuollái, jus oahppi háliida dan ja jus dat geavatláččat lea vejolaš omd. mátkkoštanáiggi ektui. Áigodagas dassáži máná oažžu eambo bstevasš orrunsaži (biebmoruovttu dahje sullasačča), lea mánáidsuodjalusas ekonomalaš ja organisatuvrralaš ovddasvástádus skuvlasáhttui.

3.3.4.2 Biebmoruoktu eará fylkkas

Formálalaš ja ekonomalaš ovddasvástádus skuvlasadjái ja skuvlasáhttui gullá dan fylkii gos oahppis lea orrunbáikečujuhushus dalle go badjelasváldin mearrádus dahkkui fuolahusa dáfus.

Sáhtto gaskal biebmoruovttu ja skuvlla gokčojuvvo dábálaš sáhttun gaskal dábálaš ruovttu ja skuvlla.

3.3.5 Veajuiduhttinruoktu doaimmashehttejuvvon ohppiide

Doaimmashehttejuvvon ohppiin lea vuoigatvuohta nuvtá skuvlasáhttui beroškeahtá das man guhkes gaska lea gaskal ruovttu ja skuvlla. Doaimmashehttejuvvon ohppiin lea maiddá vuoigatvuohta dárbbalaš sáhttui dain áigodagain go eai leat ruovttus, omd. veajuiduhttinruovttus.

3.4. Skuvla

3.4.1 Oahpahusbáiki

Oahppi sáhttovuoigatvuohta lea čadnojuvvon dan báikái gos oahpahus dábálaččat dáhphuvvá. Jus skuvlabeaivi álgá dahje nohká eará báikkis, de oahppi vuoigatvuohta sáhttui ain meroštallojuvvon dan vuodul gos oahpahus dábálaččat dáhphuvvá.

3.4.2 Sáhttu skuvlaáiggis

Sáhttu gaskal iešguđetge oahpahusbáikkiid skuvlaáiggis, gos oahpahus lea biddjon báikkiide skuvlaguovllu olggobealde (omd. vuojadanhállii, lášmmohallansálii, musihkkaohpahus jnv.), ii adno leat dábálaš skuvlasáhttun ja dan ferte skuvla gokčat.

Sáhttun skuvlaáiggis adnojit maiddá leat mátkkit kurssaide/semináraide mat leat geatnegahtton oassin oahpahasas.

Sáhttui gaskal iešguđetge oahpahusbáikkiid ohppiid várás geain lea bistevas vihki/doaimmashehttejummi, sáhttá skuvla ohcat ruovttoluottamáksima go fylkkagiela lea dohkkehan sáhtu. Dohkkeheapmi addo dábálaččat sáhttui mii gullá lášmmohallanfálaldahkii dahje earenoamáš oahpahusfálaldaga heiveheami fálaldahkii, go lea dárbblaš ahte dát oahpahus addojuvvo eará báikkis go skuvllas.

3.4.3 Priváhta joatkkaskuvllat

Oahppit geat leat joatkkaoahpahusas priváhta skuvllain, lea vuoigatvuohta sáhttui jus oahpahus lea dohkkehuvvon joatkkaoahpahussan, ja skuvla vuostáiváldá doibmii stáhtadoarjaga. Njuolggadusat gustojit beaivválaš skuvlasáhttui seamma njuolggadusaid mielde go ohppiide almmolaš skuvllain.

Vuoigatvuohta sáhttui gusto dušše oahppi ruovttufylkka siskkobealde. Finnmárkku fylkkagiela ii atte doarjaga skuvlasáhttui ohppiide Finnmárkku fylkii gullevaččat geat váldet oahpahusa priváhta joatkkaskuvllas fylkka olggobealde.

3.4.4. Bargohárjehallan oahpahusa oktavuodas

Bargohárjehallama oktavuodas mii lea geatnegahttojuvvon oassi oahpahas, gokčojuvvo sáhttu gaskal ruovttu ja bargohárjehallanbáikki seamma njuolggadusaid mielde go beaivválaš sáhttui gaskal ruovttu ja skuvlla. Ohppiide geat bargovahkku dahje bargohárjáneami oktavuodas dan áigodagas fertejit orrut láigolanjain, gokčojuvvo okta mátki ruovttus- bargohárjehallanbáikái (bargovahkkobáikái/ruoktot), hálbbimus mátkkoštanvuogi mielde. Oahppi galgá geavahit ásavuvvon skuvlaruvtto dahje ruktomanni kollektiivafievrru nu guhkás go dat fal lea vejolaš.

Oahppit geat leat bargovahkkus, sáhttet ohcama vuodul oažžut gokčojuvvot ahte geavahit iežaset biilla (gč **čuoggá 1.1.3**) gaskal ruovttu ja bargovahkkosaji jus gaska lea badjel 6 km, ja **čuoggá 3.7.1** eavttut leat devdojuvvon.

Ohcan oažžut ruovttoluottamáksima sáhttogoluid ovddas bargohárjehallama oktavuodas galget sáddejuvvot Finnmárkku fylkkagildii manemus 2 vahkku manjel go bargohárjehallamiin lea geargan. Ruovttoluottamáksin bargohárjehallama sáhtu ovddas máksojuvvon dađistaga.

3.4.5 Riikkalinjját ja stáhtalaš joatkkaskuvllat

Ohppiin geat leat váldon sisa joatkkaoahpahussii stáhtalaš joatkkaskuvllaide dahje riikkalinjjáide, lea vuoigatvuohta sáhttui gaskal ruovttu ja skuvlla **3. kap** njuolggadusaid mielde jus Finnmárkku fylkkagiela lea oastán dán skuvlasaji dahje eará ládje dan dohkkehan.

3.4.6 Teknihkalaš fágaskuvllaid oahppit

Teknikkalaš fágaskuvllaid ohppiide eai gusto Oahpahuslága mearrádusat ja sis dasto ii leat vuoigatvuohta sáhttui dahje sáhttohtadussii.

3.4.7 Gelbbolašvuodaguovddážat

Iešguđetge Gelbbolašvuodaguovddážat addet guorahallama dahje oahpahusa omd. lohkan- ja čállinváttisvuodaid oktavuodas. Fylkkagielda gokčá mátkegoluid hálbimus mátkkoštanvuogi mielde go galgá orrut Gelbbolašvuodaguovddážis. Idjadan- ja borrangolut eai gokčojuvvo.

Oahppi galgá ovdagihtii ohcat gokčama mátkegoluin ja mátkki gullelaš guittiid galgá bidjat ruovttoluottamáksin ohcama mielde. Mátkegoluid ruovttoluottamáksimat máksojuvvojit manjegihtii.

3.4.8 Kurssat ja ollesolbmuidoahpahus

Ohppiin geat vázzet kurssaid dahje leat váldon sisa ollesolbmuidoahpahussii ii leat vuoigatvuolta sáhttui dahje sáhttohtadussii.

3.5 Earenoamáš ohppiidoavkkut

3.5.1 Fidnooahppit

Fidnooahppit eai leat Oahpahuslágas definerejuvvon oahppin ja danin sis ii leat vuoigatvuolta sáhttui Oahpahuslága njuolggadusaid mielde. Oahppit geat loahppaoahpahusa ožžot skuvllas eaige fitnodagas, ja geat oahppin galget váldit fága- dahje sváinnasgeahččaleami, lea vuoigatvuolta sáhttui seamma njuolggadusaid mielde go eará joatkkaskuvlla ohppiin. Fidnooahppit geat ožžot komprimerejuvvon teoriijaoahpahusa oanehit áigodahkii lagamus joatkkaskuvllas, ja gos fágaoahpahus duodašta ahte ii oktage eará govčča mátkki oahpahussii/oahpahusas ruoktot, sáhttet ohcat sáhttohtadusa dahje nuvtá sáhtu dan áigodahkii go oahpahus čađahuvvo.

3.5.2 Guosseoahppit joatkkaskuvllain

Muhtun dilálašvuodain sáhttet nuoraidskuvllat ja veajuiduhttinjoavkkut dahje dikšunásahusat dahkat guosseoahppi soahpamuša ovttá jahkái váhnemiiguin ja ohppiin ovdalgo joatkkaoahpahus álggahuvvo. Vaikko oahppi lea čađahan vuodđoskuvlla, árvoštallojuvvo skuvlabirrasis leahkin veajuiduhttimin iige oahpahussan. Oahppis danin ii leat vuoigatvuolta skuvlasáhttui.

10. luohká ohppiide geat servet bargohárjáneapmái joatkkaskuvllas oassin sin oahpahusgullelaš lámčimis, gullá suohkanii ovddasvástádus gokčat skuvlasáhtu.

3.5.3 Ollesolbmot geain lea vuoigatvuolta joatkkaoahpahussii.

Olbmuiin geat leat riegádan ovdal odđajagimánu 1. b. 1978:s ja geat leat čađahan vuodđoskuvlla dahje vástideaddji, muhto geat eai leat čađahan joatkkaoahpahusa, lea ohcama vuodul, vuoigatvuolta dakkár oahpahussii.

Ohcciiin geat ožžot oahpahusfálaldaga mii lea earenoamážit organiserejuvvon ja lámččojuvvon ollesolbmuide Oahpahuslága § 4A-3 mielde, ii leat vuoigatvuolta nuvtá skuvlasáhttui. Ollesolbmuiin geat čuvvot dábálaš joatkkaoahpahusa Oahpahuslága §

3-1 mielde (dábálaš sisaváldin) lea sáhttovuoigatvuohta seamma ládje go eará ohppiin.

3.5.4 Oahppit geat gullet čuovvolanbálvalussii

Ohppiin geat gullet fylkkagiielddalaš čuovvolanbálvalussii lea sáhttovuoigatvuohta seamma eavttuid mielde go joatkkaskuvlla eará ohppiin.

3.6 Oahppit geain leat gaskaboddosaš/bistevaš vigit dahje doaimmashehttejupmi

3.6.1 Sáhttovuoigatvuohta

Ohppiin geain lea gaskaboddosaš vihki dahje bistevaš doaimmashehttejupmi lea vuoigatvuohta nuvtá skuvlasáhttui beroškeahtá das man guhkes gaska lea gaskal ruovttu ja skuvlla. Lea fylkkagieldda ovddasvástáduš organiseret ja láchit sáhttofálaldaga.

Dárbbuid dáfus mat čuožžilit skuvlajagis galgá dađistaga gulahallat fylkkagiielddain ja oažžut fylkkagielddas dohkkeheami, muhto skuvllat galget bidjat johtui fievrredeami 1. beavvi rájes go dárbu lea čuožžilan.

Šiehtadusa kopijja galgá maiddá dakkár oktavuodain sáddet fylkkagieldda johtalusossodahkii.

3.6.2 Gáibáduš ohcamii

Earenoamášsáhtu ohcan ovttaskas oahppái sáddejuvvo Finnmárkku fylkkagildii skuvlla bokte. Ohcama mielde galgá čuovvut doaktára dahje psykologa áššedovdi cealkámuš. Cealkámuš galgá sisttisoallat vuođuštusa ja čilgehusa sáhttodárbbus (busse, priváhta biila, drošše), ja makkár áigodahkii lea dárbu dakkárii. Doaktárduodaštus/áššedovdi cealkámuš mii biddjojuvvo mielddusin ohcamii ii galgga leat boarráset go 3 mánu.

Ohcamat mieđihuvvojit almmuhuvvon áigodahkii. Dalle go lea dárbu bistevaš láchčojuvvon skuvlasáhttui, mieđihuvvo ohcan dábálaččat dan áigodahkii go oahppi oažžu oahpahusa dan skuvllas gos lea. Skuvlla lonuheamis dahje fárremis galgá ođđa ohcan sáddejuvvot fylkkagildii.

3.6.3 Ohcanáigemearri

Oahppi dahje oahppi váhnemiid ovddasvástáduš lea ahte erenoamášsáhtu ohcan sáddejuvvo fylkkagildii dakkaviđe go diehtá ahte šaddá dárbu dakkár sáhttui.

Go ohcan vuostáiváldojuvvo eambbo go ovta – 1 – mánu manjel skuvlaálgima, ja ohccojuvvo ruovttoluottamáksin goluid ovddas, de ruovttoluotta máksojuvvojit golut dušše dan beavvi rájes go Finnmárkku fylkkagiielda lea vuostáiváldán ohcama.

3.6.4 Sáhttostandárda

Ohppiide geaid doivot sáhttit čuovvut dábálaš skuvlabusse, fálojuvvo bussefievrredeapmi, vejolaččat mieđušteddjiin/bearraigeahččanortnegiin, gč. **čuoggá 3.2.4.**

Oahppit geat dárbbaišit eará go bussefievrredeami (priváhtabiilla, drošše ja sullasačča) sáhttet geavahit dan jus doaktára dahje eará medisiinnalaš áššedovdi cealkámuš duodašta dan.

3.7 Priváhta sáhtu geavaheapmi

3.7.1 Eavttut go galgá oazžut sáhttodoarjaga reaidoruhtan

Ohcama vuodul sáhtta oahppái mieđihuvvot sáhttodoarjja reaidoruhtan iežas biilla geavaheapmái jus okta dáin eavttuin devdojuvvo:

- Ii gávdno ruktofálaldat olles dahje osiide ruovttu – skuvlla gaskii.
- Gaska ruovttus – skuvlii lea badjel 6 kilomehtera.
- Okto fuolaheaddji gii šaddá doalvut/viežžat mánáid mánáidgárddis dahje SAÁO:s. Dát eaktuda ahte mánás ii leat dábálaš skuvlasáhttoortnet
- áššedovdi medisiinnalaš bargi cealkámuš ahte oahppis berre leat vejolašvuolta vuodjit iežas biillain.

Ii addo sáhttodoarjja reaidoruhtan sosiála dahje čálgogullelaš sivaidda geažil.

3.7.2 Ohcan

Ohcan devdojuvvo sierra skovváii ja dan oazžu go váldá oktavuoda skuvllain. Ohcan reaidoruhta sáhttodoarjaga birra galgá leat sáddejuvvon Finnmárkku fylkkagildii mañemusat mánu mañjel go skuvla álgá. Ohcamat vuostáiváldojuvvon mañjel dan dušše meannuduvvojit jus mañjoneapmái leat sivat mat eai leat oahppi hálddus.

Ohcan sáhttodoarjaga reaidoruhta birra iežas biilla geavaheami oktavuodas bargohárjehallama oktavuodas galget sáddejuvvo fylkkagildii mañemusat 2 vahkku mañjel go bargohárjehallamiin lea geargan. Ruovttoluottamáksin bargohárjehallama sáhtu ovddas máksojuvvo dađistaga.

3.7.3 Sáhttodoarjaga meroštallan

Priváhta sáhttofievrru geavaheamis gokčojuvvojit duohta golut (gč **čuoggá 1.1.3**). Gustovaš máksomearit borgemánu 1. b. biddjojit vuodđun olles skuvlajahkáii.

3.8 Sáhttoduodaštus

3.8.1 Sáhttoduodaštus

Buot joatkkaskuvlla oahppit, geat čuvvot ruktomanni fievrre/skuvlabusse mátkkošteamis skuvlii/skuvllas ruoktot, galget oazžut sáhttoduodaštusa gč. **čuoggá 1.2.6.**

3.8.2 Dieđihangeatnegasvuohta

Lea oahppi iežas ovddasvástádus ahte buot dieđut mat addojit friddja skuvlasáhtu ohcamis leat riektá, gč. **čuoggá 1.2.6.**

Fylkkagielda, Oahpahusetáhtta ja ovttaskas skuvlla leat geatnegahtton dieđihit oahppái su vuoigatvuođa birra skuvlasáhttui.

3.8.3 Boasttudieđut ja boasttugeavaheapmi

Oahppit geat boasttudieđuid almmuhemiin ožžot nuvttá skuvlasáhtu dahje sáhttodoarjaga reaidaruhtan šaddet váldit ekonomalaš ovddasvástádusa fylkkagieldda goluide boasttudieđuid geažil, gč. **čuoggá 1.2.6.**

Oahppit, geat boastut geavahit iežaset sáhttovuoigatvuođa go luoikkahit, láigohit dahje vuvdet iežaset sáhttoduođaštusa earáide, sáhttet massit vuoigatvuođa skuvlasáhttui gitta 1 skuvlajahká.

3.8.4 Sáhttoduođaštusa láhppin

Sáhttoduođaštusa láhppimis lea oahppi geatnegahtton dakkaviđe addit dieđu dan birra skuvlii.

Ođđa sáhttoduođaštusa oažžu go máksá 200,- ruvdnosaš divada. Ii addojuvvo ruovttoluottamáksu daid beivviid ovddas go oahppis ii leat sáhttoduođaštus.

3.9 Váidivejolašvuohta

3.9.1 Njuolggadusaid rievdadeapmi

Jus dáid njuolggadusaid mearrádusat rivdet, de ii sáhte vuordit ahte ovddeš dohkkeheapmi dahje earjilmearrádus bidjá láidestusaid vejolaš ođđa mearrádusaide. Njuolggadusaid rievdadeapmi ii atte ruovttoluotta doaimbi váikkuhusaid.

3.9.2 Váidivejolašvuohta

Buot mearrádusat mat gusket ovttaskas ohppiid skuvlasáhttui leat ovttaskamearrádusat, ja daid sáhtta Hálddašanlága § 28 mielde guoddalit. Váidda ferte ovdanbiddjot čálalaččat Finnmárkku fylkkagildii ovdalgo 3 vahkku lea golan dan rájes go mearrádus lea vuostáiváldon.

3.9.3 Váidinváldegoddi

Jus fylkkagielda doalaha iežas mearrádusa manjel go leat vuostáiváldán váidaga, de váidda sáddejuvvo fylkkagieldda váidinváldegoddi. Váidinváldegoddi mearrádus lea loahpalaš.